

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВОРЧОСТІ ДУГЛАСА КОУПЛЕНДА

Л. А. Носенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Твори англоканадського письменника Дугласа Коупленда є яскравою репрезентацією пошуку художниками слова нових форм і творчих моделей. Його перший роман, на думку дослідника А. Гагаєва, «Покоління Ікс» (“Generation X: Tales for an Accelerated Culture”, 1991) одержав світове визнання і став одним із культових молодіжних романів кінця ХХ ст. Проза письменника є своєрідним відображенням літературно-художніх і соціокультурних тенденцій, характерних для літератури кін. ХХ – поч. ХХІ ст. [1, 184].

На сьогодні у зарубіжному і українському літературознавстві існує невеликий корпус розвідок, присвячених вивченню творчості Дугласа Коупленда. Так, можна виділити кілька праць англомовних авторів, серед яких виділяються роботи Ендрю Тейта [6; 7], кілька дисертацій, у тому числі і дисертації українських дослідниць Оксани Заїковської [4] і Наталії Полішко [5], літературознавча стаття Сергія Кузнецова [3] та огляди у пресі. Метою цієї статті є літературно-критичний огляд романів Дугласа Коупленда.

Дуглас Коупленд, скульптор за фахом, відомий у сфері графіки та дизайну, почав свою письменницьку діяльність як журналіст. Він отримав завдання від знаного у Нью-Йорку видавництва St. Martin Press написати «щось на зразок» довідника Яппі (Yuppie Guidebook), з якого і виник роман «Покоління Ікс» (Generation X: Tales for an Accelerated Culture, 1991). Після приголомшливого успіху, який мав цей роман серед читацької аудиторії, багато критиків (С. Burnham, W. Blythe) почали називати Дугласа Коупленда «оракулом» (spokeperson) змальованого ним покоління [5, 5]. Сергій Кузнецов стверджує, що цей роман репрезентує західну молодіжну культуру і може бути зрозумілим тільки у цьому контексті [2, 226]. Таким чином, перший роман письменника ознаменував генераційну тематику його творів, яка простежується і в наступних романах, які автор пише з інтервалом у півтора-два роки: «Планета Шампуню» (Shampoo Planet, 1992), «Життя після Бога» (Life after God, 1994), і, нарешті, «Раби Майкрософта» (Microserfs, 1995).

Назва роману «Раби Майкрософта» (“Microserfs, 1995”) – це вигаданий письменником неологізм, що вказує на молодших службовців комп'ютерної корпорації Microsoft і утворений заміною останнього складу на слово «serf», що у перекладі означає – «раб»; відповідно, перекласти назву роману можна як «Раби Майкрософта». Подібно роману «Покоління Ікс», цей роман також присвячений двадцятирічним, але на цей раз іншим – офісним працівникам, які заради роботи забувають про сон і відпочинок [2].

Наступною своєю книгою – «Фотознімки від мерців» (Polaroids from the Dead, 1996) – Дуглас Коупленд спробував розвіяти міф про себе як про письменника нової генерації. Після трьох романів і збірки оповідань письменник вирішив звернутися до змішаного жанру, поєднавши під однією обкладинкою документальні нариси зі спогадами і короткими історіями [2].

Українська дослідниця творчості Дугласа Коупленда Оксана Заїковська [4] зазначає, що у 2007 році вийшла монографія Ендрю Тейта під назвою «Дуглас Коупленд» (2007) [7]. Автор розглядає художню та документальну прозу письменника

з погляду постмодерністської естетики, торкаючись таких аспектів, як ідеологія споживання, простір, релігія та національність. Ендрю Тейт має рацію, стверджуючи, що нарративні стратегії у романі «Покоління Ікс» слугують засобом творення ідентичності та формування спільноти [6]. Відтак наприкінці ХХ століття була здійснена спроба вийти за межі усталених трактувань творчості Дугласа Коупленда та запропонувати нову інтерпретацію його романів у зв'язку з поглибленим інтересом науковців до дискурсу національної ідентичності у літературі постколоніальних країн [4, 19].

Отже, творчість англоканадського письменника Дугласа Коупленда характеризується генераційною тематикою, яка яскраво презентована у його перших романах. Водночас спостерігається пошук ідентичності, який виражається у романах через нарративні стратегії.

Список використаної літератури:

1. Гагаев А., Гагаев П. Художественный текст как культурно-исторический феномен. Теория и практика прочтения. М.: Флинта: Наука, 2002. – 184 с.
2. Кормильцев И. Поколение Икс: последнее поколение? / Илья Кормильцев // Иностранная литература. – 1988. – № 3. – С. 226-228.
3. Кузнецов К. В. Доминанты поколенческой проблематики современной русской литературы: на материале романа “Generation ‘П’ ” В. Пелевина в актуальном контексте “Generation X” Д. Коупленда: дис. на здобуття ступеня канд. філолог. наук: спец. 10.01.01 / Кузнецов Кирилл Вячеславович. – Вологда, 2008. – 191 с.
4. Заїковська О. М. Творчість Дугласа Коупленда: дискурс національної ідентичності. – Дис. канд. наук: 10.01.04., НАН України, Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2014. – С. 17– 19.
5. Полішко Н. Є. Роман Д. Коупленда “Покоління Х” як відображення нових художніх тенденцій в американській літературі кінця ХХ століття: автореф. дис. ...канд. філолог. наук: спец. 10.01.04. «Література зарубіжних країн» / Наталія Полішко ; Дніпропет. нац. ун-т. – Д., 2004. – С. 1– 5.
6. Tate A. Now Here is My Secret: Ritual and Epiphany in Douglas Coupland’s Fiction / Andrew Tate // Literature and Theology. – № 16.3. – 2002. – P. 326– 380.
7. Tate A. Douglas Coupland / Andrew Tate. – Manchester: Manchester University Press, 2007. – 188 p.

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент О.М. Заїковська

ЛЮБОВНА І МАТРИМОНІАЛЬНА ТЕМИ У ТВОРЧОСТІ ЕМІЛЯ ЗОЛЯ

А. В. Обіденко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

У французькій літературі, як, ймовірно, ні в одній іншій, тема любові посідає особливе місце: з самих витоків французького роману до наших днів вона є однією з центральних у творах багатьох письменників. Інститут сім'ї теж не обійдений увагою, а що стосується ХІХ ст., то, швидше за все, тільки англійці могли змагатися з французькими письменниками в розробці даної теми, найбільш яскраво представленої в «Людській комедії» Бальзака.

Еміль Золя відвів у своїх творах особливе місце взаєминам чоловіка і жінки, ретельно і послідовно намагаючись розібратися в питаннях, пов'язаних з недосконалістю інституту сім'ї, вбачаючи в його реформуванні основний крок до перебудови всього суспільства. Певно, жоден інший письменник так завзято й енергійно не займався подібними проблемами [3, 158]. Їм, прямо чи побічно, підпорядковані не тільки твори циклу «Ругон-Маккари», який, як відомо, організований навколо долі кількох поколінь двох гілок однієї сім'ї, але практично майже всі романи французького класика.